

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Прев 745/2025
15.01.2026. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Татјане Матковић Стефановић, председника већа, Татјане Ђурица и Јасминке Обућина, чланова већа, у парници тужилаца Витоградња инжењеринг доо Велика Моштаница и АА из ..., које заступа Александар Ђурић адвокат из ..., против туженог „АИК БАНКА“ ад Београд, као правног следбеника „Еуробанк директна“ ад из Београда, ради утврђења ништавости и стицања без основа, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Привредног апелационог суда Пж 1015/24 од 16.05.2024. године, у седници одржаној 15.01.2026. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ ревизија тужене изјављена против одлуке из става I и III пресуде Привредног апелационог суда Пж 1015/24 од 16.05.2024. године, као неоснована.

Образложење

Пресудом Привредног суда у Београду П 982/2023 од 04.10.2023. године, у ставу I одбијен је тужбени захтев тужилаца којим је тражено да се утврди да је ништава и не производи правно дејство меница серије ... коју је тужени 05.06.2014. године попунио на износ од 10.318.820,91 динар, а што је тужени дужан да призна и трпи, као неснобан. У ставу II одбијен је, као неоснован, и тужбени захтев тужилаца да се обавезе тужени да друготужиоцу исплати износ од 1.000.000,00 динара са затезном каматом од 11.03.2022. године, у ставу III одбачен је приговор компензација а у ставу IV констатовано је да свака странка сноси своје трошкове поступка.

Пресудом Привредног апелационог суда Пж 1015/24 од 16.05.2024. године преиначена је пресуда Привредног суда у Београду П 982/2023 од 04.10.2023. године у ставу I тако што је утврђено да је ништава и да не производи правно дејство меница серије ... коју је тужени 05.06.2014. године попунио на износ од 10.318.820,91 динар, одбијена је жалба тужиоца као неоснована и потврђена пресуда Привредног суда у Београду П 982/2023 од 04.10.2023. године у ставу II и IV и обавезан тужени да тужиоцима на име трошкова парничног поступка исплати износ од 142.000,00 динара у року од 8 дана по пријему писменог отправка пресуде.

Против правноснажне другостепене пресуде тужена је, преко пуномоћника адвоката, благовремено уложила ревизију због погрешне примене материјалног права.

Тужиоци су поднели одговор на ревизију којим оспоравају основаност ревизијских разлога и тачност ревизијских навода те предлажу да се ревизија као неоснована одбије.

Ревизија туженог дозвољена је на темељу одредбе члана 403. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку којом је предвиђено да је ревизија увек дозвољена ако је другостепени суд преиначио пресуду и одлучио о захтевима странака.

Одлучујући о побијаној пресуди у границама одређеним одредбом члана 408. Закона о парничном поступку, Врховни суд је нашао да је ревизија неоснована.

У поступку доношења побијане пресуде није учињена битна повреда из одредбе члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку на коју Врховни суд пази по службеној дужности.

Према чињеничном стању утврђеном од стране првостепеног суда, првотужилац као корисник кредита и правни претходник тужене закључили су уговор о пословном револвинг оквирном кредиту број ...-.../... од 14.09.2009. године којим је првотуженом стављен на располагање новчани износ од 93.750,00 еура са променљивом каматном стопом која у тренутку одобравања кредита износи 18,50%. Уговорено је да на све доспеле неблаговремено измирене обавезе по кредиту банка ће обрачунати и наплатити камату у висини од 0,1% на дневном нивоу. Ради обезбеђења уредног измирења обавеза првотуженог, друготужилац, трасант, је банци предао и предметну бланко соло (сопствену) меницу и конституисао заложно право на својим непокретностима. Банка је донела одлуку о проглашењу доспелим кредита, а затим је покренула извршни поступак против друготужиоца, на основу заложне изјаве, као извршне исправе, у ком поступку су хипотековане непокретности продате. Поступак извршења закључен је решењем И 628/13 од 23.05.2015. године. Након тога тужени је сачинио потврду о стању дуга на дан 05.06. 2014. године којим је евидентиран дуг у износу од 10.382,59 еур главнице и износ од 78.827,63 еура на име затезне камате, укупно 89.210,2 еура односно 10.318.820,91 динара. Попунио је меницу на наведени износ и иницирао извршни поступак против тужиоца другог реда пред Другим основним судом у Београду Ив 11677/2014. године и у том поступку принудно наплатио износ од 1.000.000,00 динара. Утврђено је и да на дан 05.06.2014. године потраживање претходника туженог према тужиоцу износи 22.698,63 еура уколико се затезна камата за период кашњења а до проглашења кредита доспелим обрачунава по уговореној каматној стопи за редовну камату а након тога законска затезна камата, односно 49.822,48 еура уколико се затезна камата обрачунава у висини редовне која тече и за период доцње. Раније донетом пресудом у овој правној ствари, њеним правноснажним делом, утврђено је да је ништава одредба члана 9. тачка 1. уговора о кредиту којом је уговорена висина затезне камате.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања првостепени суд налази да је тужбени захтев неоснован. Образлаже да је меница строго формална хартија од вредности која мора да садржи све битне елементе прописане законом, да је недостатак битног елемента чини неважећом али да евентуална нетачност уписаног износа меничне своте није разлог за њену неважност јер она садржи битне елементе. Првостепени суд се позива на одредбу члана 107. Закона о меници.

Другостепени суд налази да је на утврђено чињенично стање погрешно примењено материјално право те указује да је тужилац издао туженом „бланко“ меницу са овлашћењем да тужени накнадно попуни оне елементе који недостају па и новчани износ у висини потраживања које има према тужиоцу. Код таквих меница постоји претпоставка да је правно релевантна воља издаваоца управо оно што је садржано у меници у моменту њене употребе али да издавалац менице, као менични дужник, има право и могућност да доказује несавесност лица које је меницу употребило што произилази из одредбе члана 16. Закона о меници. Како је потраживање туженог било мање од износа које је унето у меницу сматра да је меница ништава применом одредби члана 16, 107. и 108. Закона о меници.

Врховни суд налази да је другостепени суд правилно применио материјално право.

Врховни суд примећује да иако је у току поступка најавио да ће доставити менично овлашћење, тужени то није учинио. Међутим, услови за попуњу менице утврђени су уговором, па се њена ваљаност цени у односу на исти. Том одредбом стипулисано је да банка као менични поверилац може попунити меницу и у њу „унети све битне меничне састојке у складу са условима предвиђеним овим уговором за наплату потраживања банке по основу главнице, редовне камате, затезне камате и других трошкова сходно уговору“ (чл. 4.2).

Према садржини Закона о меници, меница је строго формални документ па менично обећање не може бити дато усмено већ мора бити сачињено у законом прописаној писменој форми, при чему писмено мора садржати елементе прописане у члану 107. Закона о меници. Према наведеној одредби обавезни елемент менице је безусловно обећање да ће се одређена свота новца платити. Дакле, висина обавезе односно новчани износ морала би бити наведена на меници. Без обзира на начело писмености и формалности из ког следи да меница мора садржати све законом прописане елементе, у привредном промету, најчешће у сврху обезбеђења потраживања, користе се и бланко менице. Бланко сопствена меница је таква меница код које се издавалац (трасант) директно обавезује да ће повериоцу исплатити одређени износ. Ова меница се издаје непотпуна, најчешће само са потписом и печатом, док се остали подаци, као што су износ и датум, накнадно уписују од стране повериоца, ремитента. Уз овакву меницу обавезно се издаје менично писмо односно овлашћење којим дужник одређује услове под којим поверилац може да попуни и активира меницу. Таква меница ће бити пуноважна иако у менично писмено у моменту његовог издавања нису унети сви законом прописани елементи јер се претпоставља да је менични дужник овластио савесног имаоца да попуни оне елементе који недостају. Отуда, начело писмености се остварује тако што сви менични елементи морају бити попуњени у моменту подношења на наплату. Сумирано речено, код менице које су предате бланко постоји законска претпоставка да је воља издаваоца

менице управо оно што је садржано у меничном писмену, али се наведено претпоставља само уколико се ради о савесном имаоцу менице.

Према Женевској конвенцији из 1930. године (Конвенција о једнообразном закону о трасираној и сопственој меници) коју је Краљевина Југославија потписала и ратификовала („Службене новине Краљевине Југославије број 24/IV/35) а несавесним се сматра онај прибавалац који је прибављајући меницу свесно поступао на штету дужника (члан 19. став 2.). Међутим према члану 16. Закона о меници за несавесног се сматра не само онај који је злонамерно поступао него и онај који је поступао са великом немарношћу, што значи да је према околности случаја морао знати за недостатке. Даље, сагласно одредби члана 18. став 2. Закона о облигационим односима страна у облигационом односу дужна је да у извршавању обавезе из своје професионалне делатности поступа са повећаном пажњом, према правилима струке и обичајима (пажња доброг стручњака). Према одредби члана 277. став 1. Закона о облигационим односима дужник који је задоцнио са испуњењем новчане обавезе дугује, поред главнице, и затезну камату по стопи утврђеној савезним законом, док према одредби става 2. ако је стопа уговорене камате више од стопе затезне, она тече и после дужникове доцње.

Произлази да је тужена, финансијска организација, у обавези да поступа са пажњом доброг стручњака а добар стручњак свакако је морао знати да се висина затезне камате не може уговарати већ да је њена висина утврђена савезним законом. Оно што банка може да уради је да оптира да ли ће за случај доцње да захтева камату по стопи утврђеној савезним законом или уговорену камату под условима одредбе члана 277. став 2. Закона о облигационим односима. Супротно наведеном, уговором је стипулисана затезна камата од 0,1% дневно што на годишњем нивоу износи 36,5%, ту камату банка је обрачунала (констатовано налазом вештака који судови прихватају), па иако неспорно тужена јесте овлашћена да попуни меницу "под условима уговора" морала је, као савесни привредник и професионалац, знати да тако обрачунату камату предметном меницом не може наплатити. Сумирано речено меница је попуњена супротно одредби члана 18. и 277. Закона о облигационим односима. Даље, како је меница јединствена и недељива исправа не може се утврдити њена делимична ништавост односно неистинитост.

Следом реченог, супротно ревизијским разлозима, овде се не ради искључиво о чињеници да је меница попуњена на погрешан износ већ се ради о чињеници да је она попуњена супротно имеперативним одредбама члана 18. и 277. Закона о облигационим односима и супротно одредби члана 16. Закона о меници јер је поступљено са великом немарношћу.

Врховни суд даље указује да се сви менични приговори могу поделити на четири групе: приговор који може сваки дужник истаћи против сваког имаоца менице (нпр. недостатак неког обавезног елемента); приговор који један дужник може истаћи против сваког имаоца менице (нпр. да недостаје његов потпис); приговор који може сваки дужник истаћи против једног имаоца менице (нпр. да ималац менице није легитимисан) и приговоре које један дужник може истаћи против једног имаоца меница – нпр. да меница није по споразуму попуњена. У конкретном случају ради се о последњем па је тужилац овлашћен да истакне овакав приговор туженом са којим је

сачинио уговор којим га је овластио на попуњавање менице у складу са правилима посла.

Наводи ревидента да се одредба члана 16. Закона о меници односи само на моменат „стицања“ при чему, очигледно, под тим подразумева предају менице у државину ремитенту, нису од утицаја код чињенице да је тужена банка као стизалац менице и у моменту стицања, по уговору, поступила са изузетно немарношћу, јер је морала знати да је стекла овлашћење за попуну менице под условима уговора који су, у делу који се односи на затезну камату, супротни императивним прописима.

Произилази да је одлука другостепеног суда правилна па је Врховни суд применом одредбе члана 414. став 1. Закона о парничном поступку одлучио као у изреци.

**Председник већа – судија
Татјана Матковић Стефановић, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић